

Verslag informatie- en consultatiebijeenkomsten

7, 8, 9, 10 en 13 januari 2003

Algemeen

De Nederlandse Accreditatie Organisatie (NAO) streeft naar partnership met de instellingen. In de komende jaren wil de NAO samen met de instellingen het accreditatiestelsel vormgeven. Een concept van het accreditatiekader bestaande opleidingen en van het toetsingskader nieuwe opleidingen is in december naar de hogescholen en universiteiten gestuurd. In vijf regionale informatie- en consultatiebijeenkomsten hebben bestuurders van vrijwel alle instellingen meegedacht over de kaders en opmerkingen gemaakt. Op basis van hun bijdrage hebben bijstellingen plaatsgevonden.

In alle bijeenkomsten is waardering uitgesproken voor de concept-kaders en de (interactieve) werkwijze van de NAO. De voorgestelde aanpak sluit goed aan bij de belevingswereld van de instellingen.

In de bijeenkomsten zijn de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

1. Het accreditatiestelsel
2. Internationale afstemming
3. Relatie VBI's/ werkwijze NAO
4. Accreditatiekader bestaande opleidingen
5. Toetsingskader nieuwe opleidingen
6. Aangewezen onderwijs
7. Overgangsproblematiek

1. Het accreditatiestelsel

De NAO geeft aan dat bij accreditatie van bestaande opleidingen en de toets nieuwe opleidingen de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

- het wettelijk kader;
- de huidige praktijk in de externe kwaliteitszorg; de kaders sluiten aan bij de visitatieprotocollen van de VSNU en de HBO-Raad
- voorkomen van bureaucratische last
- de binariteit van het stelsel
- de criteria zijn globaal en bieden voldoende ruimte aan de instellingen en de VBI's;
- bij de beoordeling wordt speciale aandacht besteed aan het interne kwaliteitszorgsysteem en resultaten;
- het gaat bij accreditatie om basiskwaliteit;
- internationale samenwerking en afstemming.

Tijdens de bijeenkomsten geven instellingen aan dat de NAO moet waken voor een zwaar regelsysteem; 'toetsen om het toetsen'. De essentie van accreditatie is dat het meerwaarde op moet leveren voor samenleving en studenten door garanties te bieden voor de kwaliteit van de opleiding.

In de kaders zoals die worden gepresenteerd ziet men dilemma's . Deels komen die voort uit de aard van het stelsel, deels uit keuzes die de NAO maakt:

- de spanning tussen accrediteren en de (inhoudelijke) beoordeling gericht op verbeteren die volgt uit de visitatie. De kans bestaat dat door de accreditatie de verbeterfunctie erodeert.
- bureaucratisering; het optuigen van een nieuw stelsel naast een goed functionerend bestaand stelsel van kwaliteitszorg
- de verhouding tussen de basiskwaliteit en het mogelijk ontstaan van rankings. Het gaat uiteindelijk om de basiskwaliteit; in de concept kaders zijn er mogelijk 'ontsnappingsroutes' voor profilering (en vergelijking)

Hieruit volgen de volgende opmerkingen:

1. Het wettelijk kader moet uitgangspunt zijn; om hier geen verwarring over te laten bestaan wordt aanbevolen om waar mogelijk verwijzingen naar wetteksten en MvT teksten op te nemen in de stukken.
2. De basiskwaliteit is uitgangspunt. Er mag geen sterrensysteem komen. Overigens wordt het steeds moeilijker om naarmate kleur en eigen oriëntatie meer worden aangegeven, opleidingen nog met elkaar te vergelijken.
3. De essentie van de beoordeling ligt in
  - instroom
  - doorstroom
  - uitstroomIs er in de kaders voldoende aandacht voor instroom? Bij de doorstroom heeft ook het personeel een belangrijke functie. De criteria voor uitstroom zijn moeilijk goed te definiëren. Rendement moet niet alleen gekoppeld worden aan tijd.
4. In de uitgangspuntennotitie wordt gesproken over een nieuw stelsel. Tegelijkertijd benadrukt de NAO dat accreditatie juist het sluitstuk van de bestaande cyclus is. Deelnemers aan de bijeenkomsten vinden dat duidelijk moet worden aangegeven dat accreditatie voortbouwt op het huidige stelsel van externe kwaliteitszorg, dat ook internationaal een goede reputatie heeft.

Reactie NAO

Ad 1) De wet is de basis voor de NAO; voor het inzicht is het goed om de letterlijke teksten op te nemen in de bijlagen. De suggestie wordt overgenomen.

Ad 2) De NAO wil misbruik van de vergelijking ook zoveel mogelijk voorkomen. De kerntaak van de NAO is het toetsen van de basiskwaliteit. Omdat beoordeling van basiskwaliteit zou kunnen leiden tot nivellering, is de NAO voorstander van profilering van instellingen. De instelling kan verzoeken om bijzondere kwaliteitskenmerken te beoordelen. Indien er door profilering meer verschillen tussen instellingen ontstaan wordt het steeds moeilijker om in de vorm van een ranking de opleidingen met elkaar te vergelijken.

Ad 3) Bij uitstroom is de tijd zeker niet het enige criterium. Bij instroom kan de NAO niet verder gaan dan het huidige criterium, namelijk de formele toelatingseisen. De NAO zal de drie elementen in het licht van de opmerkingen nogmaals overdenken.

De NAO deelt de opvatting dat het lastig is te toetsen op uitstroom. Het meten van resultaten / output is op dit moment nog in ontwikkeling. Het is daarom nog niet mogelijk criteria dusdanig te operationaliseren dat de output leidend kan zijn in het kader. Vooral nog is er geen andere optie dan proceskenmerken als belangrijkste maatstaf te kiezen. De NAO zou liever meer nadruk leggen op output. Het is de moeite waard om gezamenlijk (NAO en instellingen) te kijken hoe output het beste gemeten kan worden.

Ad 4) De NAO onderschrijft dat accreditatie moet voorbouwen op het huidige stelsel van kwaliteitszorg. Dit systeem om tot verbeteringen te komen, blijft in stand.

Tijdens de bijeenkomsten is gevraagd naar de rol van de inspectie in het 'nieuwe' stelsel. De inspectie heeft een controlerende taak, bijvoorbeeld om klachten over een geaccrediteerde opleiding te onderzoeken. Bovendien zal de Inspectie toezicht uitoefenen op de werking van het accreditatiestelsel (waaronder toezicht op de NAO) en kan zij thematische onderzoeken doen.

2. Internationale afstemming

De afstemming met buitenlandse zusterorganisaties is zeer belangrijk. De komende maanden zal de NAO het overleg openen met buitenlandse zusterorganisaties om te komen tot wederzijdse erkenning van accreditaties. Een buitenlandse accreditatie zal niet zomaar worden overgenomen door de NAO. De buitenlandse organisaties zullen worden beschouwd als VBI.

Bij het kunstonderwijs is in verschillende Europese landen sprake van verschillende oriëntaties (HBO of WO). Kunstopleidingen in Nederland kunnen zich net als alle andere opleidingen aanmelden voor accreditatie als WO-opleiding. Dat stelt uiteraard wel specifieke WO-eisen aan de opleiding.

3. Relatie VBI's/ werkwijze NAO

De NAO laat de instellingen veel vrijheid en de VBI's ruimte voor eigen professionaliteit. Dit stelt zeer hoge eisen aan de VBI's in het algemeen, de panels in het bijzonder, en aan de transparantie in de oordeelsvorming. Alternatief zou een gedetailleerd kader zijn, waarbij de NAO alles voorschrijft. De ervaringen met de proefaccreditatie in het HBO hebben uitgewezen dat de experts daarmee niet goed uit de voeten kunnen (schijnobjectiviteit). De NAO wil ruimte bieden aan de deskundigen ('timmermansoog') en voorkomen dat accreditatie een mechanisch beoordelingsproces wordt.

Aan de alle leden van de panels worden de volgende eisen gesteld:

- onafhankelijkheid
- deskundigheid
- gezag (de leden moeten gezaghebbend zijn).

Om de onafhankelijkheid van de panels te waarborgen zullen VBI's bijvoorbeeld moeten verklaren dat de leden van de panels niet tegelijkertijd een beoordelings- en een adviesrelatie met de instelling hebben. De NAO heeft een wettelijke taak een lijst met VBI's op te stellen. Indien de verklaringen niet worden nagekomen kan een VBI van de lijst van de NAO worden gehaald. De NAO zoekt nog naar manieren om de kwaliteit van de panels te waarborgen en nodigt de instellingen uit hierover mee te denken. De borging zal worden vastgelegd in de criteria die de NAO hanteert voor de werkwijze van de VBI's om op de lijst te worden geplaatst. Via deze lijst kunnen de instellingen inzicht krijgen in de VBI's waarin de NAO vertrouwen heeft. De NAO zal deze lijst publiceren en verspreiden onder de instellingen. VBI's hoeven overigens niet erkend te worden door de NAO. Instellingen kunnen ook VBI's inschakelen die niet op de lijst van de NAO zijn opgenomen. Instellingen kunnen buitenlandse VBI's inschakelen. Hun beoordelingscriteria en werkwijze moeten aansluiten bij de Nederlandse kaders.

Marktwerving kan een prikkel zijn voor de kwaliteit van de VBI's. VBI's waarvan het werk door de NAO als onvoldoende is beoordeeld worden van de lijst gehaald. Als bekend wordt bij instellingen dat een bepaalde VBI onvoldoende kwaliteit levert, zal deze vermoedelijk niet meer worden ingeschakeld. Bij twijfel over het oordeel van een VBI kan de NAO een second opinion vragen, in en na overleg met zowel de betreffende VBI als de instelling. Uitgangspunt is dat instellingen vrije keuze hebben om een VBI in te schakelen. Mogelijk ontstaan er prijsverschillen, specialisaties van VBI's, verschillen in beoordelingswijzen van VBI's, etc. De instellingen zijn vrij om al dan niet gezamenlijk een VBI in te schakelen. De NAO raadt een VBI die gelieerd is aan instellingen dan wel een branche af. Hoewel de NAO dit niet kan verbieden, lijkt het haar in het kader van de onafhankelijkheid niet verstandig. Een dergelijke keuze leidt tot een zwaardere toets door de NAO op in elk geval de onafhankelijkheid van panels en oordeelsvorming.

Bij een aantal opleidingen zal een deel van de panelleden (moeten) bestaan uit buitenlandse experts. Het is bovendien wenselijk dat net als bij de huidige visitaties studenten deel uitmaken van de panels.

Tijdens de bijeenkomsten wordt de vrees uitgesproken dat VBI's de criteria zeer gedetailleerd zouden kunnen invullen in hun protocollen, waardoor de vrijheid voor instellingen die in de kaders beoogd was verdwijnt. Bovendien is dan de vraag of de NAO danwel de VBI's opleidingen beoordelen. Een dergelijke detaillering van de criteria zou bovendien tot bureaucratie kunnen leiden. De NAO verwacht vooralsnog geen grote veranderingen in de protocollen. Dit onderwerp zal wel expliciet onderdeel zijn van de gesprekken van de NAO met de VBI's. Bovendien zal de NAO de werkwijze van de VBI's (die wordt vastgelegd in protocollen) onder meer toetsen op de NAO-criteria. De protocollen voor de externe beoordeling kunnen voorafgaand aan de visitatie worden voorgelegd aan de NAO.

In de bijeenkomsten zijn opmerkingen gemaakt over het ontstaan van verschillen tussen de VBI's door verschillende invulling van de protocollen. Dat kan leiden tot verschillende beoordelingen van opleidingen. Gepleit wordt voor een generieke standaard voor VBI's. De NAO kiest er voor dat VBI's zelf de normen kunnen invullen. Juist hierdoor kunnen zich VBI's ontwikkelen die goed kunnen omgaan met de specifieke kenmerken van een discipline van een hogeschool of universiteit. De NAO erkent dat er verschillen kunnen ontstaan tussen de VBI's, maar dat er voldoende basis is om opleidingen te kunnen vergelijken.

De lijst van de NAO waarop de VBI's opgenomen kunnen worden, kan hierbij als leidraad gelden voor de instellingen en biedt een waarborg voor de kwaliteit van de VBI's. De NAO beoordeelt de kwaliteit van de VBI's.

Disfunctioneren van de VBI heeft in principe geen consequenties voor de accreditatie van de instelling. In voorkomende gevallen kan dan wel een second opinion worden gevraagd.

De komende periode zullen er gesprekken plaatsvinden tussen (mogelijke) VBI's en de NAO om de werkwijze van de VBI's nader vorm te geven. Uitgangspunt is overigens dat de instellingen de opdrachtgevers zijn van de VBI's en in het samenspel tussen de instelling en de VBI de precieze werkwijze van de VBI wordt vormgegeven.

Tijdens de bijeenkomsten wordt gevraagd naar de mogelijke overlap in het werk van de VBI's en de NAO als de instellingen de zelfevaluaties moeten inleveren bij de NAO. Bovendien kan de zelfevaluatie hierdoor van karakter veranderen en minder zelfkritisch worden. Dat kan de verbeterfunctie in het huidige kwaliteitszorgstelsel aantasten.

De NAO zal zich in principe beperken tot een marginale toetsing van het werk van de VBI. De NAO vormt zichzelf geen oordeel over het basismateriaal, maar kan wel aanvullende informatie vragen. De rol van de NAO ligt vooral in het beoordelen van de invulling van de criteria en de validering van de conclusies. Zo nodig kan de NAO eigen onderzoek (laten) doen. In uitzonderingsgevallen heeft de NAO de mogelijkheid om een second opinion uit te voeren. Als de NAO méér tijd nodig heeft dan de wettelijk voorgeschreven termijn van drie maanden, loopt de accreditatie van de opleiding door tot de NAO een besluit heeft genomen.

Gevraagd wordt op korte termijn duidelijkheid te verschaffen over de precieze werkwijze van de NAO en de relatie met de VBI's. De NAO is bezig met het opstellen van de interne procedures en zal daarover ook communiceren met de instellingen. Uitgangspunten hierbij zijn:

- de termijn voor validering door de NAO is wettelijk vastgesteld op 3 maanden
- er is een interne beschrijving van de administratieve organisatie van de NAO
- de wijze en de manier waarop de NAO komt tot een oordeel over de VBI's wordt vastgelegd
- het voornemen tot een besluit wordt gecommuniceerd met de instelling, die vervolgens twee weken de tijd heeft om te reageren

Tijdens de bijeenkomsten wordt voorgesteld een lichtere beoordeling uit te voeren als het kwaliteitszorgsysteem goed bevonden wordt. Daarbij wordt gewezen op de mogelijkheid van een VBI om het gehele kwaliteitszorgsysteem van de instelling te beoordelen. De NAO geeft aan dat daar ruimte voor kan zijn.

4. Accreditiekader bestaande opleidingen

Kwaliteitszorg

Voorgesteld wordt de aspecten waarvoor in het kader van de kwaliteitszorg doelen worden geformuleerd, te benoemen of te vervangen door 'de doelen van de opleiding'.

Voorgesteld wordt 'meetbare doelen' te vervangen door 'toetsbare doelen'.

Voltijd-deeltijd-duaal

Op grond van de huidige wettelijke bepalingen is de NAO gehouden om de hele opleiding accreditatie te onthouden als de kwaliteit van een van de varianten onvoldoende is. Dat is een negatief effect van het feit dat de opleiding de eenheid van registratie in het CROHO is. Dit kan voor opleidingen grote gevolgen hebben.

De NAO wil de voordelen van CROHO-registratie op opleidingsniveau (flexibiliteit, mogelijkheden voor studenten tot switchen tussen varianten) behouden maar er moet nagedacht worden over de consequenties van het huidige wettelijk regime. Met de VSNU, de HBO-raad, Paepon en OCW zal overleg gevoerd moeten worden hoe hier in de praktijk mee kan worden omgegaan.

Hiermee verwant is de problematiek van opleidingen die op verschillende locaties worden aangeboden, indien althans sprake is van één CROHO-registratie. Volgens het wettelijk regime gaat de accreditatie voor alle locaties verloren als de kwaliteit op één locatie onder de maat is. Denkbaar is dat de staatssecretaris beslist dat de rechten van de andere locaties behouden blijven als hun kwaliteit wel voldoende is. Hierover zal de NAO overleg voeren met OCW.

Beoordelingsschaal

Door de 5-puntsschaal ontstaat volgens een aantal instellingen het beeld dat de NAO naar een ranking toewerkt. De NAO beoordeelt echter of de basiskwaliteit voldoende is. Er wordt geen ranking nagestreefd.

De VBI hanteert de 5-puntsschaal bij de beoordeling van facetten. Op basis van de afweging tussen de facetten wordt het oordeel op onderwerpniveau vastgesteld. Uiteindelijk is het oordeel van de VBI over de opleiding digitaal, evenals het oordeel van de NAO. Op facetniveau echter, kan de beoordeling 'excellent' helpen om best practices op het spoor te komen en als zodanig te benoemen. Bovendien biedt de 5-puntsschaal de mogelijkheid tot compensatie van zwakke scores, maar alleen op het niveau van facetten binnen een onderwerp. Als facetten van opleidingen als excellent beoordeeld zijn, kan een instelling ervoor kiezen dit facet als bijzonder kwaliteitskenmerk voor te dragen.

Output

Er wordt op gewezen dat studierendement moeilijk normeerbaar is. Hoge rendementen kunnen wijzen op lage kwaliteit. Wanneer is het rendement voldoende? Hier zullen de opleiding zelf en de VBI - bij de beoordeling - een norm voor moeten ontwikkelen. Rendementen moeten niet op zichzelf bekeken worden, maar in vergelijking met verwante opleidingen in een vergelijkbare context.

Inzet personeel

Naar aanleiding van een vraag in hoeverre onderzoeksvisitaties meewegen in de beoordeling van de inzet van personeel, geeft de NAO aan dat het bij het toetsen van de kwalificaties van het personeel in eerste instantie gaat om de kenmerken van de opleiding en haar personeel. Onderzoeksvisitaties kunnen een rol spelen in de beoordeling.

Vergelijkbaarheid opleidingen

Er bestaat een reële kans dat opleidingen in de toekomst meer en meer van elkaar kunnen gaan verschillen. Wat zijn de gevolgen voor het voorschrift dat de VBI een opleiding met relevante opleidingen in het HO moet vergelijken? Welke spelregels worden voorgeschreven bij vergelijking van opleidingen (b.v. hoe oud mogen de rapporten zijn)? Waarom zijn benchmark-kengetallen niet voorgeschreven?

Instellingen en VBI's zijn vrij in de keuze van opleidingen waarmee de te accrediteren opleiding wordt vergeleken. Hoe dat in de praktijk wordt uitgewerkt, wordt overigens voor en belangrijk deel bepaald in het spel tussen de VBI's en de instellingen. De NAO is voorstander van het gebruik van (internationale) benchmarks.

5. Toetsingskader nieuwe opleidingen

Tijdens de bijeenkomsten is uitgebreid stilgestaan bij de toets nieuwe opleidingen. De in de stukken voorgestelde aanpak wordt te zwaar bevonden en te veel een kopie van de aanpak bij bestaande opleidingen.

Ook de eisen die aan het rapport worden gesteld lijken teveel op de eisen bij bestaande opleidingen. Het voorschrift dat de instelling voor de toets een VBI in moet schakelen wordt te zwaar bevonden. De VBI's zouden bovendien niet over de vereiste expertise voor plantoetsing beschikken. De beoordelingsschaal moet worden teruggebracht tot voldoende of onvoldoende. Voorts wordt het voorstel gedaan om een beperkte set van criteria te hanteren.

De opmerkingen hebben in de loop van de bijeenkomsten al geleid tot een aanzienlijke wijziging van het toetsingskader nieuwe opleidingen, gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Op het niveau van de onderwerpen is de toets nieuwe opleidingen op vijf van de zes punten gelijk aan de accreditatie van bestaande opleidingen, omdat beide leiden tot accreditatie voor 6 jaar (er is geen mogelijkheid tot voorlopige accreditatie).
- Het inschakelen van externe deskundigen door de instellingen, dat in eerste instantie als eis was opgenomen in het toetsingskader, wordt naar aanleiding van opmerkingen tijdens de bijeenkomsten losgelaten. De NAO beoordeelt het voorstel en kan daarbij desgewenst externe deskundigen inschakelen. Overigens kunnen de instellingen natuurlijk op eigen initiatief ook gebruik maken van externe deskundigen bij het opstellen van het voorstel. De NAO toetst niet de wenselijkheid van de opleiding (het ministerie toetst de doelmatigheid), maar de verwachte basiskwaliteit.
- Hoewel de criteria voor alle nieuwe opleidingen gelijk zijn, wordt de 'zwaarte' van de toetsingsprocedure nieuwe opleidingen gedifferentieerd naar de mate waarin de opleiding al bestaat in het Nederlandse hoger onderwijs. Bij opleidingen die (in deze vorm) nieuw zijn voor het Nederlandse hoger onderwijs zal de inhoudelijke toets zwaarder zijn, bij opleidingen die in deze vorm al bestaan en alleen nieuw zijn voor de betreffende instelling, zal de toetsing van de doelstellingen en het programma lichter zijn. Dan ligt de nadruk op inzet van personeel, de noodzakelijke voorzieningen en condities voor continuïteit.
- Bij de toets op condities voor continuïteit (micro-doelmatigheid) kan er sprake zijn van overlap met de doelmatigheidstoets van het ministerie. De NAO is gehouden aan de wet. De VSNU en de HBO-Raad zouden de problemen met de overlap tussen de toets nieuwe opleidingen en de doelmatigheidstoets bij de staatssecretaris aan de orde moeten stellen. De NAO zal dat ook doen. Verwacht wordt dat er uiterlijk zomer 2003 duidelijkheid zal zijn over de doelmatigheidstoets. Dit is op tijd om voor 2004 nieuwe opleidingen aan te melden.
- De 4-punts beoordelingsschaal wordt vervangen door een tweepuntsschaal: voldoende of onvoldoende

De NAO wil in beginsel ruimte geven aan vernieuwingsmogelijkheden binnen bestaande opleidingen. De 40% - vuistregel zou moeten voorkomen dat steeds weer nieuwe opleidingen het licht zien.

Als de toets nieuwe opleiding (in combinatie met de doelmatigheidstoets van het ministerie) te zwaar wordt, kan dit vernieuwing in de weg staan.

De NAO wil vernieuwing juist stimuleren, ziet de gevaren van een te zware toetsing en zal hierover met OCW spreken. Ook de brancheorganisaties zullen dit aan moeten geven in hun gesprekken over de doelmatigheidstoetsing.

Hoe gaat de NAO om met nieuwe niet-bekostigde masteropleidingen die dus buiten de doelmatigheidstoetsing van de minister vallen?

Voor de NAO geldt alleen de toets op basiskwaliteit. Deze masteropleidingen kunnen dus de toets nieuwe opleidingen aanvragen.

Gevraagd wordt hoe wordt omgegaan met verbreding van opleidingen. Als voorbeeld wordt genoemd een nieuwe opleiding die bestaat uit samenvoeging van drie bestaande opleidingen. Als sprake is van een nieuwe CROHO registratie, moet in principe de toets nieuwe opleidingen doorlopen worden. De voorkeur van de NAO gaat uit naar een praktische oplossing, dat wil zeggen om accreditatie van de opleiding die nog het langst geaccrediteerd is aan te houden voor de termijn waarbinnen de nieuwe opleiding geaccrediteerd moet worden. Overleg met OCW moet uitwijzen of hier ruimte voor is.

6. Aangewezen onderwijs

Door het globale karakter van de kaders heeft het aangewezen onderwijs het gevoel dat diens specifieke karakter ruimte krijgt binnen de kaders. Voor het aangewezen onderwijs zijn twee zaken van belang:

- erkenning titulatuur
- studiefinanciering

Bij het commerciële onderwijs is alleen de erkenning en niet de bekostiging van belang. Gevraagd wordt of de bedrijfseconomische voorwaarden (condities voor continuïteit) ook voor deze opleidingen van toepassing zijn; er is immers geen bekostiging van de overheid.

Anders dan bij het reguliere onderwijs heeft het commerciële onderwijs alleen te maken met de NAO, er is geen doelmatigheidstoets. Daarbij worden ook condities voor continuïteit bekeken vanuit het oogpunt van waarborging van de kwaliteit van de opleiding. Het uitgangspunt van de toetsing van bedrijfseconomische voorwaarden is dus de borging van kwaliteit. Een investering laat (enigszins) zien wat er van de kwaliteit van de opleiding verwacht mag worden.

Ook het aangewezen onderzoek heeft te maken met overgangsproblematiek. De vraag is onder andere of opleidingen met een zogenaamde slapende CROHO-registratie die geactiveerd worden nieuwe opleidingen zijn. De NAO geeft aan dat de lijn van OCW hierin nog niet duidelijk is. Uitgaande van de bedoeling van de toets nieuwe opleidingen (de kwaliteit van het aanbod toetsen) ligt het niet voor de hand om deze opleidingen zonder programma's voor zes jaar vrij te waren van enige kwaliteitstoetsing. De achtergrond van de accreditatie van rechtswege in het bekostigde onderwijs is fundamenteel anders. Hier bestaat een goed werkend visitatiestelsel en een inspectie die toeziet op de kwaliteit.

Het onderwijsrendement als apart facet is lastig voor het commerciële onderwijs omdat de betekenis van het rendement bij deze studenten afwijkt van opleidingen in het bekostigd onderwijs. In de kaders is aangegeven dat het gaat om een vergelijking met verwante opleidingen in een vergelijkbare context. Dit geeft in beginsel een adequaat beeld. Binnen het aangewezen onderwijs moet dit wel nader worden uitgewerkt, met name door de VBI's.

7. Overgangsproblematiek

De NAO geeft aan dat het doel van bespreking van dit onderwerp is om de problematiek te inventariseren. Met de brancheorganisaties zal getracht worden te komen tot oplossingen waarbij wellicht een beroep op de minister zal moeten worden gedaan. Volgens de NAO gaat het om de volgende knelpunten:

WO:

- een stuwmeer van opleidingen die zich moeten laten accrediteren in 2008
- het visiteren van een vijftal ongedeelde opleidingen voor 2006

HBO:

- wanneer is iets een nieuwe opleiding, hoe wordt omgegaan met conversie, samenwerking, verlenging cursusduur?
- Het kwaliteitssysteem is niet dusdanig op orde dat tijdig geaccrediteerd kan worden; de NAO meent overigens dat hier enige druk geen kwaad kan.

Vanuit de instellingen komt de vraag of het mogelijk is om een ingroeiscenario toe te passen voor de hogescholen. Met name de aanpassing van het interne kwaliteitssysteem zal op de meeste instellingen meer dan een jaar duren. De NAO antwoordt daar geen voorstander van te zijn.

De NAO zal de overgangsproblematiek verder bespreken met de VSNU en de HBO-raad en vervolgens zo nodig met de staatssecretaris, om als het nodig is regelingen aan te passen.

Kunstvakonderwijs

Extra aandacht is nodig voor het speciale karakter van het kunstvakonderwijs. Er zal nagedacht moeten worden hoe aspecten als 'vakmanschap' en 'artistieke kwaliteiten' opgenomen kunnen worden in de kaders.

Tot slot

De NAO zal op korte termijn een opdracht van de staatssecretaris krijgen om advies uit te brengen over de cursusduur van masteropleidingen in het WO. Hierover zal de NAO overleg voeren met de universiteiten.

In het kader van het partnership van de NAO met de instellingen verzoekt de NAO instellingen om medewerkers voor te dragen voor detachering bij de NAO. Dat geeft instellingen inzicht in de werkwijze van de NAO en de NAO kan gebruik maken van de expertise die bij de instellingen beschikbaar is.

De NAO wil in gesprek blijven met de instellingen en zal de instellingen hiertoe ook blijven uitnodigen.